

LABBNYTT

NR 116, D E C E M B E R 2024

Transporter utomläns jul och nyår 2024

Jul- och nyårshelgerna påverkar transporttiderna i landet och det gäller även vår posthantering på samtliga provinllämningar i länet.

Transporter till Umeå:

22 december
26 december
29 december
1–2 januari
6–9 januari
12 januari

Transporter till Mölndal:

16-17 december
7 januari

Transporter till övriga labb:

16–18 december
7–8 januari

/Provinllämningarna, länets sjukhus

Klinisk mikrobiologi

Gravidscreen i Cosmic

Lab har i och med övergången till Cosmic ändrat på beställningen Gravidscreen så att vi nu ska få 2 gula gelrör. Detta beställs genom att i Cosmic först välja **Beställning: Mikrobiologi**, sedan klicka in sig på våra **Paket** och till sist välja paketet **Gravidscreen**. Två etiketter genereras, en för analys av HIV, HBV, HCV, Syfilis och Rubella, och det andra röret fryses till Biobanken. Kom även ihåg att sända remissen!

/Pernilla Jatko

Beställning av Hepatit B-serologi

Görs i Cosmic's beställningsfönster genom att välja: **Mikrobiologi / HIV/Hepatit / HBV Bedömning (HBsAg, HBcAk, HBsAk)**.

Hepatit B-serologi består av en kombination av 6 olika analyser som alla kan beställas individuellt, men generellt har vi kvar bedömningspaketet och immunstatuspaketet, precis som vi hade i VAS.

Om endast immunstatus efter vaccination efterfrågas väljer ni därmed **Mikrobiologi / HIV/Hepatit / HBV Immunitet**.

På varje analysrad i Cosmic kan man högerklicka för att komma till [provtagningsanvisningen](#) om man är osäker eller vill ha mer information.

/Pernilla Jatko

Cerebrospinalvätska (CSV) diagnostik och etiketter

Vi vill uppmärksamma er på etikettnamnen till mikrobiologens analyser.

Cerebrospinalvätska (CSV) odling genererar en etikett som det står **CSV** på.

CSV Multiplex-PCR meningit/encefalit panel genererar en etikett som det står **FA-M** på.

Etikettnamnen kommer framledes att uppdateras så att det står CSV odling samt Meningitpanel på etiketterna.

/Ulrika Lidén

Beställ rätt analys i Cosmic

Många beställer enbart Svalgodling Fusobakterier. I den analysen ingår inte den vanligaste bakteriella orsaken till tonsillit; betahemolyserande streptokocker grupp A, C och G. Så glöm inte att även beställa även Svalgodling / Betahemolyserande streptokocker vid tonsillit. Dessa analyser finns i Beställningar – Mikrobiologi: Luftvägar – Övre

Flera beställare väljer fortfarande fel analys vid bakteriell gastroenterit. I första hand ska analysen **Faeces PCR och odling, ; Salmonella, Campylobacter, Shigella, Yersinia, EHEC mfl** beställas. [Länk](#) till provtagningsanvisning.

I Cosmic kan du enkelt länkas till Provtagningsanvisningar genom att högerklicka på analysen.

Vi vill påminna om att vår breda multiplex-PCR Pneumonipanel endast är indicerad vid akut svår nedre luftvägsinfektion hos patient i behov av inläggande vård. Analysen ersätter inte odling, som alltid ska beställas samtidigt.

/Minna Ygge

NR 116, D E C E M B E R 2024

Provtagning för sputumodling

Vi har under hösten noterat att andelen icke representativa sputumprover har ökat mycket. Tillblandning av saliv kan minskas om patienten först tar ut eventuell protes och sköljer munnen noggrant med vatten. För patienter med riklig sputumproduktion kan provet tas när som helst under dygnet. För patienter med sparsam sputumproduktion får man lättast representativt material på morgonen.

Om patienten inte spontant kan hosta upp slem från nedre luftvägarna kan andningsgymnastik ibland lösgöra slem. Låt patienten djupandas med öppen mun, byta kroppsläge eller andas med motståndsväntil. Hjälper inte det så kan en sjukgymnast hjälpa till med andningsgymnastik. Slem kan även lösgöras från luftrören genom att patienten får inhalera 0,9% NaCl. I sista hand kan man överväga "inducerat sputumprov", genom att patienten får inhalera hyperton 3% NaCl.

/Minna Ygge

Klinisk kemi

Allmän information från Klinisk kemi, Laboratoriemedicin

Kom ihåg att **skicka BoS-beställning innan** provrör kommer till lab. Vi har många provrör som saknar beställning.

Kontrollera noga valt **provmaterial** vid beställning. Vi får i dagsläget många felbeställningar där tänkta blodanalyser, serum (S-), beställs felaktigt som till exempel urin (U-), cerebrospinalvätska (Csv-) eller Ascites (Asc-).

OBS! Skriv om möjligt **inte** ut provetiketter i förväg då provtagnings-tiden blir felaktig och inte går att rätta/ändra i efterhand. Om etiketter måste skrivas ut i förväg så ska korrekt dag och tid skrivas för hand på etiketten.

Vid beställning av **både** analyser till Kemi/Immunologi samt **egna PatientNära Analyser=PNA**, behöver separata beställningar skapas. Detta görs via Cosmic, enklast genom att i provtagningsunderlaget använda **"dela upp beställning"** till **två beställningar**.

Ett till exempel där **"dela upp beställning"** behöver användas är vid samtidig beställning av **S- och U-Proteinprofil, bedömning** eftersom för **U-Proteinprofil, bedömning** kan korrekt **urinvoly** och **urinsamlingstid** anges först när patienten utfört dygnssamlingen och urinprovet skickas. Observera att urinsamlingstiden, som tidigare, ska uppges i minuter (helt dygn=1440 minuter).

Analyser med **"(PNA)"** efter sig utförs **INTE** vid klinisk kemi Laboratoriemedicin utan endast på den egna enheten.

Urinsticka (Multistix) utförs endast vid Kiruna, Gällivare och Kalix lab i regi av klinisk kemi. Eventuella felbeställningar till andra lab vid klinisk kemi kommer att svaras ut med "Utförs ej".

Om laboratorieresultat har lästs in till fel svarsmottagande enhet i Cosmic så kan detta **inte** ändras från lab. Svarsmottagande enhet kan endast ändras via beställningsstatus i Cosmic.

/Anita Bergdahl

Provtagning av S-PSA till Organiserad prostatacancer-testning OPT

Från och med 13 januari 2025 kommer kemlab inte längre att ta emot pappersremisser till OPT utan endast prover med remiss sänd via Labportalen.

Om prover ändå kommer in med pappersremiss kommer S-PSA att besvaras med **"Felbeställd"** och ingen analys utförs.

/Helene Bergström

LABBNYTT

NR 116, D E C E M B E R 2024

Vid användning av pappersremiss

Kassera alla "gamla" pappersremisser till klinisk kemi. **Version 20** där remissnummer börjar med A9 är de som är aktuella.

Se till att beställningen är tydligt märkt med beställande enhet samt att personnummer för patient anges med sekelsiffror (12 siffror).

The screenshot shows a laboratory order form with several sections: 'SYKEM' (top left), 'Laborieremiss' (top center), '19500304-2222' (top right), and 'Efternamn, Förnamn' (top right). A barcode is visible below the patient name. The main body of the form is a grid of checkboxes for various laboratory tests, organized into columns like 'KEMIST', 'KEMIKEMIST', 'KEMIKEMIST', and 'SÖRGER'. A 'Ans - FAX' box is at the bottom right. Numbered callouts 1-6 highlight specific areas: 1 points to 'SYKEM', 2 to the patient name, 3 to the barcode, 4 to the 'KEMIST' column, 5 to the 'KEMIKEMIST' columns, and 6 to the 'Ans - FAX' box.

OBS! Pappersremiss skall endast användas i nödfall och måste vara korrekt ifylld.

Endast **blå** eller **svart bläckpenna** ska användas för att fylla i remiss. Röd penna **får EJ användas**. All text ska skrivas tydligt och ska kunna läsas lätt

- Svarsmottagare**, ange kod för svarsmottagande enhet. Kod ska skrivas med VERSALER. För beställarkod, se [förteckning](#).
- Personnummer (12 siffror)** skrivs högst upp i angiven ruta, följt av fullständigt namn.
- Eventuell svarsmottagande vårdgivare kan fyllas i med 8 tecken tex. LBEXEEXE, EXEEXE01

- Provtagningsdatum och tid** fylls igenom att dra streck i motsvarande ruta, datum högst upp och därefter tid i raden under.
- Analyser** beställs genom att dra ett streck i ruta bredvid önskad analys, var noga med att strecket ej går över till annan analys.
- Eventuella analyser som önskas men ej finns med på remiss kan beställas genom att fylla i en tom rad i nedre högra hörnet (förutsatt att analysen utförs på något av laboratorerna i länet).

Under [Remisser och blanketter](#) på Vårdgivarwebben finns denna information tillgänglig i större format.

/Frida Vikman

Metodjustering HbA1c

Den metod Klinisk kemi använder för analys av HbA1c har under senaste tiden legat något lågt i genomsnitt i förhållande till andra använda metoder i Sverige. För varje analysomgång av extern kontroll är våra analysresultat inom kvalitetsmålen. Vår leverantör av reagens, Abbott, justerar metoden genom att byta kalibrator och detta förväntas ge en höjning av resultaten på ca 2–3%. För oss kommer detta att gälla från januari och kommentar kommer att medfölja svaret vid övergången.

/Rebecca Johansson

Fritt-PSA, PSA-kvot utgår

Från och med mars 2025 så kommer PSA, fritt och därmed PSA-kvot utgå ur sortimentet för klinisk kemi, Region Norrbotten. Detta i samråd mellan klinisk kemi och urologiska kliniken samt i samklang med hela Norra Regionen.

/Elisabet Söderström

En vänlig påminnelse

Vi uppskattar att man under helg och kvällstid (när dörren till Laboratoriemedicin är låst) tar med och använder sitt passerkort i stället för att ringa på klockan när man kommer med prover.

/Personalen

Klinisk patologi/cytologi

Glöm ej att ange typ av fixering i remissmall Cytologi allmän

Vi vill påminna om att det är viktigt att ange **typ av fixering** på vätskan allmäncytologiskt provmaterial. Exempelvis metanol/ättiksyra, etanolfixerat eller ofixerat.

Detta har stor betydelse för vidare handläggning av provet här på lab.

Vid frågetecken, se [Labhandboken](#) med provtagningsanvisningar på Vårdgivarwebben.

/Linnea Olofsson

LABBNYTT

NR 116, D E C E M B E R 2024

PNA - Patientnära analyser

Begränsad PNA-verksamhet 24/12 – 6/1

Under perioden 24 december till 6 januari kontrolleras funktionsbrevlådan PNA@norrbottn.se:

- 2024-12-27
- 2025-01-02
- 2025-01-03

ABL-användare som behöver streckkoder/behörigheter kontakta PNA@norrbottn.se senast 19 december.

Brådskande ärenden som gäller instrument hänvisas till respektive leverantör.

/Fanny Weins

”Save the date” - Preanalysdagar

Vi i PNA-gruppen kommer under våren att återuppta preanalysdagar på olika orter i länet. Utbildningen är cirka 2,5 timme lång och den hålls två gånger per dag, på för- och eftermiddag.

Datum se nedan:

- **Piteå** 23 april
- **Kalix** 24 april
- **Kiruna** 6 maj
- **Gällivare** 7 maj
- **Luleå Regionhuset** 20 maj
- **Sunderby sjukhus** 21 maj

Vi kommer att informera om vad man ska tänka på när man tar och hanterar prover och hur man på bästa sätt ska analysera prover med patientnära instrument. Vi kommer också att visa hur du kan få mer information på vår hemsida.

Vi återkommer med mer information och detaljerat innehåll.

/Ruth Wickelgren

GOD JUL

& gott nytt år

önskar vi på
Laboratoriemedicin